

نومرو : ۱۲۴

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلی ، دائرة اجتهاد
تهله فون نومروسی : ۸۶۵

« Idjtihad » Constantinople

بشنجی سنه

مدیر مرخص : الہامی صفا

اقتصادی ، ادبی ، اجتماعی ، هفته لقی مجموعہ

صہیت فکریہ ہادرم

۱۱ کانون اول ۳۳۰

آبونہ

سنہ لك آلتی آیلقی
تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیہ ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخہ سی ۳۰ یارہ بہ

« ایسته مک مقتدر اولماقدیر » ك آلتنا شو سوزلری علاوه
ایتمشدر : « بو حکم آنجاکی شواکی شرط ایله دوغرودر :
ییرنجیسی ممکن اولاندان غیر ییرشی ایسته مه مک ، ایکنجه جیسی
ایسته مه یی بیلمک . »

ممکن اولانی ایسته یلم و ایسته مه یی بیلم .

۱۸ کانون اول ۱۹۱۴

دوقنور عبدالله هودت

عاقیللی گویشتمک و بو احتیاجی کوک کورله مه سنه بکزر
صمیمیت و ایمان نعره لر یله باغیرماق اولدی .

L' idéal se réalise

یعنی « مراد اولونان حاصل اولور . » دیورلار .

Vouloir c'est pouvoir

دا دیرلر ، که ایسته مک مقتدر اولماق دیمک در . بیز « ایسته یین
بولور » دیرز . فقط ییر مقنن و روحیات آشناییر حکیم

آلمانیا اطرافنده

آلمان عمله سنده تربیه فکریه

روسیه ده (۶۱۷) ، صیربیاده (۴۳۴) ، آوستریاده
(۲۲۰) ، بهلیقاده (۹۲) ، فرانسه ده (۳۰) ، اینگیلته رده ده
(۱۰) ، آلمانیا ده (۰،۵) .

غالب کلک ایچون شیمدیکی حربلرده وجودی لازم
کلن اسباب و وسائط اسکی حربلرده تأمین ایدیلن اسباب
و وسائطدن بوسبوتون فرقلی .. شیمدی بول ، بول انسان
آلایرلیله تأمین مظفریت قابل دکل ... داها زیاده او قومانی
یازمانی دوشونمهی بیلیر ، انسان قافالرینه لزوم وار .
بونک بویله اولدوغنی و (۶۱۷) سی جاهل اولان (۱۰۰۰)
کیشینک (۳۸۳) کیشیدن بکده فرقلی اولدیغنی جه نه رال
هینده نبورغ سویلکده دوام ایدیوریا ...

آلمانیا ده اولدوغنی قادر هیج بر مملکتده کنجلرک
تحصیلنه ، مسالک مکتبلرینه اعتنا ایدیلیور . بو صورتله
آلمان عمله سی ایچون بک بویوک مقیاسده نشریات قایدی
آچیلدی . بوکون ۱،۴۶۵،۲۱۲ آبونهیه مالک ، سوسیالیست
- ده موقرات ۹۰ یومی آلمان غزته سی واردر . صوکر
دیگر طرفدن ، عدد طبعلری بک یکونی ۲،۷۵۰،۰۰۰ رفنک
اطرافنده ، مختلف صنعتلره (چیفتجیلک ، باغجیلق ،
ده میرجیلک ، شوفورلک ، ماکینستلک .. الخ ..) مخصوص ،
هفته لقی نشریات ...

بوتون بونلردن ماعدا کنج عملهلر ایچون خصوصی
مؤسسهلر واردر . بو مؤسسهلرک دلاتیه کنج لره مخصوص
مطالعه و اجتماع سالونلری ، معظم کتبخانه لری حاوی ۲۹۱

بوتون دنبایه شایان حیرت بر قدرت و عظمت نمونه سی عرض
ایدن آلمانیا ختنده نه قادر چوق سویله نسه آزدرد . « اجتهاد » ،
بو معظم مملکتی برقاچ دفعه موضوع بحث ایتدی ایدی .
بزه کوندریلن و آلمانیا نك بعض وثائق مدنیه سی احتوا ایدن
شو مقاله یی ستونلریزه نقل ایتدن بکده مک :

آلمان اردوسی ، شیمدی صفوف حربیه سنده مکمل ،
منتظم تشکیلاته مالک و یالکیز عمله اولاراق ۶۰۰ بیک
عمله یه مالک بولونمقدردر . بو ، عدد اعتباریه نه قادر
مهم و یوکسک برقیمت ایسه اولنلرده کی فکر انتظام و اولنلرک
مختلف صنعتلره عائد معلومات عملیه لری ده آلمان اردوسنک
ضبط و ربطی و قوتی ایچون بک زیاده حائر اهمیتدر . ایچی
عزم و ارادته ، مختلف صنایع عملیه یه دائر که بو صنعتلرک
هپسندن اردونک بک جدی - اتفاده لر تأمین ایتمکده اولدیغنه
شبهه یوقدر ، - معلومات ایله دولو ۶۰۰ بیک قافا ! .
آلمانیا ده کی بوتون عمله صنعتک نه حاله کلدیکنی و یا
کتیریلدیکنی بیلمک بک فائده لیدر . زیر هر خصوصده
اولدوغنی کی بو خصوصده ده بو قوجه مملکت بوتون دیگر
مملکتلرک بک فوقنده در .

تربیه عوامک اک قادر مانیوه لاسی مکتب تربیه سیدر .
مکتبلری ائچوق اولان ، بناء علیه افرادی آراسنده ائک آز جاهل
بولونان مملکتک تربیه عوامی دیگر لرندن آلبت بوکسکدر . ایشته
حساب میدانده : سلاح آلتیه دعوت اولونان افرادک مختلف
مملکتلرده بیکده نه قادرینک جاهل اولدوغنی او قویکیز :

اعمالات، اسکی شکلره منحصر قالماز، هر آن، یکی احتیاجلر قارشیسنده در حال دیکشیر، یکی شکلر آلیر.

محاربه نك اعلانندن صو کرا بوتون آلمانیا بو شیمه سایه سنده حیات تجاریه سنی عطا لیدن قور تار مشدر . سفر ر لکک اعلانی عقبنده حربك ابتداسنده اهالی همان هیج برشی صاتین آلموردی . تجارخانه لر ، بو یکی وضعیت قارشیسنده ایشمز ، سا کتمی قالا جقلردی ! . احوالی تقدیر ایتدیلر ؛ شیمدی باشقه اشیاره لزوم اولدیغنی آکلادیلر . بوتون مغازه لر ، هر کسک یکی احتیاجلرینه موافق اشیایی موقع فروخته چیقاردیلر . مثلاً سوس و فانتازی ماغازه لر ی چوراب ، ال دیوهن ، قورسه ماغازه لر ی بو کلو ایچ چاماشیری صامایه باشلادی . شیمدی یه قادار بوسبوتون باشقه ایشلاره مشغول اولان دکانلرده آرتق جیغاره ، چوقولاته کیی شیلر صاتیلیور . برحق پاکت ماغازه لر ی صف حربده بولونان عسکرلره کونده ر یلک ایچون ایچنده برخیلی متنوع ، مفید اشیا بولونان یاریم لیتره لک پاکترلره کار ایدیورلر .

صو کره اعتباری ، قیمتی اوقادار اوزون مدت دوام ایتمه یه ، بردن بره هر کسک الده ایتک ایسته دیکی اشیالروار . بر قاق کون کینجه آرتق اونلر اهمیتدن ساقط اولور . مع مافیة آلمان تجاری ، خلقده کی احتیاجک درجه سنی ایجه تقدیر ایدره ک بویه اشیا یی لزومی درجه سنده اعمال ایتمکده در . مثلاً بهرلین غزنه لر ی بروقتلر قارنلرینه ، قیصرک میدان حربده دریدن وغایت صیجاق طوتان بریلک کیدیکنی بیلدر مشلردی . اون بش کون بوتون دکانلرک جاملرنده او جنسدن یلکک مختلف شکللری کورولدی . صو کرا غزنه لر ، ضابطلرک کیدیکلری آجیق صاری چیزمه لره ک اونلری دشمنه پک ظاهر قیلد یغنی یاز مشلردی . اون کون صو کراده صویک وهوانک نفوذ ایدمه دیکی قوی و باشقه تورلو بر چیزمه یاپیلدیغنی اعلان ایتدیلر . بودفعه دکانلر بو یکی چیزمه نك تجار تیله مشغول اولدیلر .

آلمانیاده کی اوبویوک موده ماغازلرینک شو صیراده قاناماسی قادار طبیعی نه اولایلیوردی . حالبوکه بونلرک

اداره آچیلمشدر . بوسالو نلرده ۱۹۰۹ سنه سندن ۱۹۱۳ سنه سنه قادار علومه ، صنایعه و مختلف موضوعلره دأر ۳۰۳،۰۱۶ قونفرانس وریلشدر [قوجه شهر شهر مزنده ویا بوتون ممالک عثمانیه ده بوتون برسنه ظرفنده قاق قونفرانس وریلدیکی در پیش ایدیه] . کنج لرک تحصیل و تربیه سنه یار دیم ایتک ایچون جمعی کون ۲۳۶۶۵۰۳ مارق بودجه سی اولان ۲۸۷ مختلف محله تشکل ایتش « معارف خصوصیه » جمعیتلری واردر . بوجمیتلر شیمدی یه قادار ۱۳۳۰ قور و ۲۴۹۶۶ منامره علمیه ترتیب ایتش لردر . یالکیز کنج عمله ایچون چیتان غزنه نك (۹۰۰۰۰) آبونسی واردر . [بوتون ارباب مطبوعاترک قولاقلری چینلا سین] .

۱۹۱۳ سنه سنده بوتون عمله مؤسسه لر ی ۸۳۳،۸۵۷ جلد کتابه و ۱۱۴۸ کتبخانه مالکدی . بو کتبخانه لر ده بالطبع هر جنسدن کتاب واردر . عمله لر هر ایسته دکلری وقت ، علی الا کثر کیجه لر ی ، بو مکمل کتبخانه لره کیده لرلر . فقط کوندوز بالمجوریه آیریلد قدن صو کرا ، کیجه ده بو وامثالی یرلره کیدر کن کندیلر یی زوجه لر ندن آیرا حق قوانین اوراده عمل طوتدورامادیغندن ، هپ برابر کیدرلر . .

ایشته شیمدی آلمان اردوسنده ، بویه جه قوللرینه و با جاقلرینه اکی و حد اعظمی حرکتی یاپدیرمائی او کره ن ۶۰۰ بیک عمله قافاسی وار .

— آلمانیاده اثنای حربده تجارت —

آلمان تجار و صنعتکارلرینک نه کیی وسائط ایله ، ناصیل بوتون دنیاده کی تجاری و صناعی موفقیترلری تأمین ایتدیکلری آراشدیر یلا جاق اولورسه کورولورکه اونلرده کی هر شیه اوبوشمق و هر کسک ، هر طرفک احتیاجاته ، آرزولرینه توفیق حرکت ایتک خاصه لرینک بوموفقیته بویوک بر یاردیی اولمشدر .

آلمان تجاری ، مشتریلرینک احتیاجلری ناصیل اولورسه اولسون ، در حال ، عزم و ثباتلرینه خلل کتیر مکسزین ، او احتیاجلره جواب ویرمکی بیلرلر . یعنی آلمانیاده کی

جهانه كلك بنم اختيارمه سلق اولسايدى كلزدم . كذا لك
كيتمه مك المده اولسايدى البته كيتمزدم . فقط لك ايسى شو
اولوردي، كه، بوكون و فساد عالنه نه كهيدم، نه بوراده بولونايديم،
نده كيدهيدم .

يزدان خواهم جهان دگر كون كندى
وا كنون كندى تا نكرم جون كندى
بانام من از جريده بيرون كندى
ياروزى من رغيب افزان كندى .

ايستردم كه الله دنيايى يكيدين خلق ايتسين و شيمدى خلق ايتسين
تا كه الهى ايش باشنده گوريم ، دنيايى ناصل ياراتيور گوريم ؛
ايستردم كه بنم آديمى حيات دفتردن چيقارسين ياخود بنم آرزولريمى
تطمين ايدهجك درجهده نصيبي چوغالتسين .

يارب بكشاي برمن از رزق درى
بي منت مخلوق رسان محضرى
از باده چنان مست نكهدار، مرا
كز يخبرى نبا شدم درد سري .

اي الله بانا نعمتليك بير قايسى آج ؛ بانا بير محضر
ايريشدير ، تا كه مخلوقليك منتى آلتينا كترمه ييم . بنى باده
محتشكه اويله مست ايت كه هيچ بير باش آغريسي حس
ايتز اولايم .

اي سوخته سوخته سوختى
واي آتش دوزخ از تو فروختى
تاكي كوئى كه بر عمر رحمت كن
حق را تو كجا بر حمت آموختى .

اي سن كه ياعشسين بيرداها ياعشسين تكرار يانمايه لايقين ،
اي سن، كه جهنمك آتشي سنكله طوتوشدور لماليدر ، نه زمانه
قادر « اي الله عمر خيامه رحمت ايت » ديه جكسين ؟ سن زرده
حضرت حقه عفو و مرحمت ايتمه ي اوكرتمك زرده ؟

من بي مى ناب زيبستن نتوانم
بي باده كشيد بار ن نتوانم
من بنده آن دم كه ساقى كويد
يكجام دگر بگير ومن نتوانم .

صاف شراب محبت اولماقزين بن ياشايامام ؛ باده سز تن
بوكنى چكهم ؛ بن اولحظه كوله اولورم ، كه ساقى بانا « بير قدح
داها آل ! » ديرده بن آلايه مقتدر اولامام .

هيچ برى تعطيل اشغال ايتمش دكلدر . اوچ آي اول
بالو و سوارملر ايچون بك محتشم قوستوملر حاضرلايان
بويرلرده شيمدى پانسمان لوازماتى احضار ايديليور .

شور قاچ سطرله، بويوك آلمانيانك، بوزمانده پارانك
سير و سفريني ناصيل تايمين ايتديكنى خلاصه ايتدم، ظن
ايديبورم .

بلقيس شكرى

رباعيات عمر خيام

گر دست دهد زمغز كنندم نانى
وزمى دومنى ز كوسفندى رانى
بالاله رخی نشسته در ويرانى
عيشى بود اين نه حد هر سلطانى .

بغداي اونندن بير اكشكه ، ايكي من شرابه قويون
بودندان بير كول باصدى ي مالك بولونجه لاله ياناقلى بير حسن مستشا
ايله [حتى] بير ويرانده اوطورماق، هر سلطان نه نصيب اولمايان
بير حظ و سعادت در . [۱]

گر نهره شوى بشهر شر الناسى
گر گوشه نشين شوى همه وسواسى
بهزان نبود گر حضر و الياسى
كس نشناسد ترا تو كس نشناسى .

بير شهرده آدك چيقارسا انسانلارك اڭ كوتوبى عد
اولونورسين ؛ اكر بير گوشه يه چكيليير ، اوطورورساك سانا
مفسد نظريه باقارلار ، خضر الياس اولساك بيله ، اڭ ايسى
كيمه يي طانماق و كيسه طرفندن طانينماق در .

گر آمدنم بخود بدى نامدى
ور نيز شدن بمن بدى گى و شدى
بهزان نه بدى كه اندرين كون و فساد
نه آمدى ، نه شدى ، نه بدى .

[۱] خيام بورباعيده ؛ خلقك باشيندا دكر من طاشي
دوندورن ، خلقك قانلاري دوندوران ، يوركلي يي ظلم آتشيه
كباب ايدن، آنلري ديدن اهل ظلمه تلميح ايديبور . بونلارا
بدل بير اكك ، بير قويون كول باصدى و شراب محبت ايله
متمم اولاراق حسن صمداني يي و صمدانيت حسنى محراب ايدنك
هر پادشاه نصيب اولمايان بير نعمت در ديور . اونك شرابي ،
حب اللهدر ؛ اونك حب الهى، عباد الله محبت در ؛ عباد الله محبتى ،
عباد الله خدمت در . « عبادت جز از خدمت خلق نيست »
فكرنده ثابت در .